

BLUMENTÁL

Ročník XXIV

Číslo 7

Júl 2013

Od východu slnka až po jeho západ

Pri cestách lietadlom, najmä pri transkontinentálnych letoch, zvyknú pasažierov prostredníctvom monitorov informovať o priebehu letu. Na obrazovke často pritom ukážu nielen detailnú lokalizáciu, kde sa lietadlo aktuálne nachádza, ale striedajú ho s globálnym záberom na váš let. Najmä pri nočných letoch si človek uvedomí: vo výške približne 10 000 m n. m. som už o niečo bližšie k hviezdám a podo mnou sa nachádza pevnina alebo more ponorené do tmy. Ale zároveň na monitore vidno, že iná časť planéty je už zaliatá ranným alebo denným svetlom a vy sa k tomu svetlu blížite. Táto informácia z obrazovky na palube nemá pre mňa iba technický charakter, ale ma často inšpiruje aj po duchovnej stránke.

Mám totiž zvyk, že si so sebou na palubu beriem aj breviár - Liturgiu hodín. (Často mi vtedy príde na um úsmevná príhoda zo života bl. Jána Pavla II., keď ho počas letu na jednu z apoštolských ciest letuška prerušila pri modlitbe breviára otázkou: „Vaša Svätosť, dali by ste si pohár šampanského?“ On na ňu s úsmevom mrkol a hovorí: „Teraz nie, lebo Šéf je blízko.“) Okrem toho, že tak vysoko na oblohe človek cíti aj určitú duchovnú povznesenosť z blízkosti Najvyššieho (šéfa ☺), zároveň pri Liturgii hodín a pri väčšom počte preletených časových zón sa prejaví aj menší, skôr úsmevný zmätok, nijaká dráma: ktorá časť breviára je teraz aktuálna - večery či ranné chvály? Keď vidno na obrazovke jednotlivé časové pásma, neraz ma napadlo: aj keď nie je kresťanstvo všade rovnomerne zastúpené, ale všade na jednotlivých svetadieloch, dokonca aj v rozľahlých teritóriách Pacifiku a na tisíce mil' roztrúsených ostrovcích v určitých hodinách dňa (ba v niektorých mnišských komunitách aj hlboko uprostred noci) nájdete ľudí, ktorí po celých dvadsaťštyri hodín myslia na Boha a vzývajú Ježiša Krista.

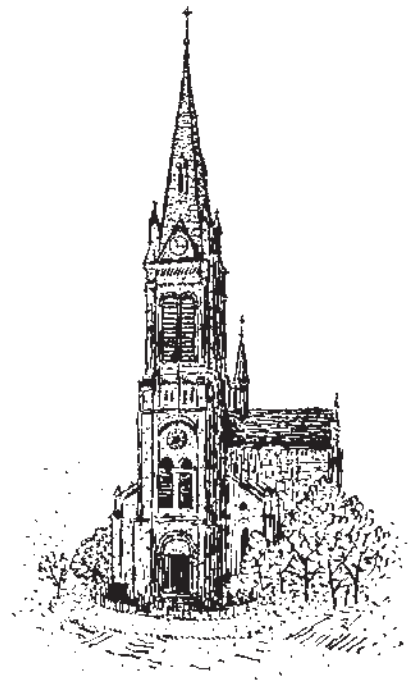
Možno aj to je dôvod, prečo pri III. eucharistickej modlitbe na mňa vždy s takou tajuplnou krásou pôsobia úvodné slová: *Naozaj si svätý, Otče ... a ustavične si zhromažďuješ ľud, aby od východu slnka až po jeho západ prinášal tvojmu menu obetu čistú.* V prvom rade vďaka Božej milosti, ďalej vďaka srdcu človeka otvoreného pre vieru a vďaka horlivosti a obeťam (aj mučeníckym) mnohých misionárov je dnes kresťanstvo nie lokálnym kultom, ale globálnym náboženstvom.

Teraz na začiatku júla vyvrcholia oslavy 1 150. výročia príchodu svätých Cyrila a Metoda do našej vlasti. Ani dnes cesta od nás do Grécka alebo Turecka - dominantných krajín niekdajšieho Byzantu - nie je len tak „na skok“ k susedom. A čo pri vtedajších cestách (síce nie našich dnešných...) a pri spôsobe dopravy v tom čase? Už len to v nás vzbudzuje úctu a vďačnosť voči nim. Pri ich misionárskej práci síce nemuseli zdolávať mnohé časové zóny, ale dielo, ktoré vykonali a zanechali ďalším generáciám, a ktoré sa zachovalo aj napriek mnohým historickým nepriazňam, robí zo svätých Cyrila a Metoda nie iba miestnych vierozvestov, ale dokonca viac než spolupatrónov Európy. Priamy a nepriamy dosah ich misie dáva ich pôsobeniu globálny charakter. Naši predkovia na Veľkej Morave, ako aj iné slovanské národy (vrátane toho najväčšieho - ruského, ktorého cár bol istý čas pánom na troch kontinentoch), a aj emigračné vlny Slovákov a iných Slovanov, ktorí si veľmi vážia sv. Cyrila a Metoda, preniesol kult solúnskych bratov ďaleko za hranice Európy.

Občas to môže mať aj humorné dopady, keď nie raz mi na pred-predchádzajúcom pôsobisku zavolať nejaký miestny človek s otázkou: „Dovolať som sa do St. Cyril Methodist Church?“ A ja som ho s úsmevom korigoval: „Nie Methodist, ale Sts. Cyril and Methodius Catholic Church?“ Aj takéto úsmevné situácie možno tým osobám aspoň v skratke napovedali, že aj po stáročíach, aj v celkom iných zemepisných dĺžkach a šírkach sú ľudia, ktorí si ctia dvojicu týchto apoštolov nášho národa. Bola by to však redukcia výsledku misie svätých Cyrila a Metoda, ak by sme jej duchovný význam zúžili do geografických alebo geopolitických kategórií. Na jednej strane aj tieto kategórie ilustrujú význam ich diela, ale už počas ich pôsobenia v našich krajinách bolo zrejmé, že ich misia a jej dôsledky presahujú regionálne aj dobové limity.

Výstižne to zachytáva český autor Petr Piřha v maličknej, ale prehľadnej brožúrke *Svatí Cyril a Metoděj (Velehrad - symbol a úkol)*, keď poukazuje na ich službu obhajobe jednoty kresťanov a na „takmer prorocky prezieravé rozpoznanie úlohy slovanského elementu“ pre zachovanie tejto jednoty. Možno aj skúsenosti zo štúdií v Konštantinopole, kde sa sv. Cyril spoznal s budúcim patriarchom Fóciom (za jeho éry sa ešte viac prehĺbili roztržky medzi Rímom a Carihradom, ktoré neskôr vyústili do definitívnej schizmy), viedli solúnskych bratov k intuitívnemu rozhodnutiu, že hoci prišli z byzantského prostredia, takého odlišného v mnohých liturgických, duchovných, teologických a cirkevno-právnych aspektoch od misionárskeho štýlu, foriem, obsahu a priorit pôsobenia franských kňazov a iných misionárov, predsa nepodriadili Cirkev v našich končinách ani Carihradu,

(Pokračovanie na s. 7)

*Ó, krásne svetlá otčiny,
slovanským kmeňom milené,
vás, bratia pozdravujeme
a piesňou chváliť ideme.*

*Rím s veľkou poctou vítal vás
jak matka synov v náručí,
a vencom úcty zdobil vás
a novú moc vám poručil.*

*Do našich krajín vyšli ste
vnieť Krista, svetlom preniknúť,
jasom naplniť nebeským
tých, ktorých oslepoval blud.*

*A srdcia hriechov zbavené
horlivosť svätá zachváti
a bezútešné bodliaky
na kvety čnosti obráti.*

*Teraz už z rajskej otčiny
zhliadnite na ľud vo svete;
nech živá viera planie v nás,
dedičstvo vaše presväté.*

*Buď sláva svätej Trojici;
nech ona povzbudzuje nás
ísť vašou cestou vznešenou
a získať dary večných krás.*

**Hymnus na slávnosť
svätých Cyrila a Metoda**

ODKAZ NAŠICH OTCOV BISKUPOV

V deň slávnosti svätých Cyrila a Metoda prežijeme jeden z vrcholov osláv 1150. výročia ich príchodu k našim predkom. Keď nás naši otovia biskupi pripravovali na toto veľké slávenie, poslali nám už na začiatku Cirkevného roku 2010 Pastiersky list, ktorým nás upozorňovali, že všetci, ktorí chceme žiť plnohodnotne, máme vedieť, že sme pozvaní spolupracovať: „deň za dňom hľadať a spoznávať hodnoty, v ktorých môžeme – podľa Ježiša Krista – spoznávať príchod Božieho kráľovstva.“ Pre aktuálnosť slov, ktoré mali veriaciach pripraviť na slávenia Jubilejného roka, vraciame sa k slovám našich biskupov v čase, keď sa blíži vrchol Jubilejného roka.

„Na tejto ceste“, teda na ceste k budovaniu Božieho kráľovstva, píšú otovia biskupi, „nám môže pomôcť pohľad na činnosť slovanských apoštolov a spolupatrónov Európy. Príležitosťou na to je blížiaci sa jubileum v roku 2013. Udalosť veky rozhraničujúca, udalosť celého nášho národa: 1150 rokov od príchodu misiónárov, vierozvestov – svätého Cyrila Konštantína a svätého Metoda – na naše územie. Ich pôsobením naši predkovia vstúpili do európskych dejín, do vtedajšieho sveta svojou písomnou kultúrou, právnym poriadkom, predovšetkým však etickými normami kresťanstva. Svojou múdrosťou prešli storočia, keď osvojovanie evanjelia prijímali autenticky vo svojej rodnej reči.

Prostredníctvom písma a hlásania Božieho slova v rodnej reči spoznali rovnosť ľudí, národov i kultúr pred Pánom Bohom. Mohli chváliť Pána Boha svojim jazykom a prosiť milosti a pomoc svojimi slovami. Mohli počúvať Slovo od Boha zoslané ako dar tento drahý, ktorý nám Boh z lásky daroval ako Slovo živiace ľudské duše (Proglas) a mohli získavať múdrosť Kristovu a nepatriť medzi národy bez kníh, medzi nevzdelané národy. Týmto činom solúnskych bratov sme sa zaradili medzi kultúrne národy Európy. Táto skutočnosť je dejinná, jedinečná a mnohovýznamová.

Blahej pamäti pápež Pavol VI. nám zásluhy svätých Cyrila a Metoda pripomína slovami: „Týčia sa ako stĺpy nenarušenej zdravej viery. Ako vzory potrebných čností. Ako dva olivové výhonky, čo stoja pred Panovníkom celej zeme a veľa sa modlia za celé sväté mesto, ktorým je Cirkev. Aj za vaše národy, aby ostali verné kresťanskej kultúre predkov, ktorú oni začali tvoriť, aby spájali staré s novým, a tak mohli vykročiť za vytýčeným cieľom pravého pokroku. Po bezpečnej ceste, ktorú oni chránia a osvetľujú. Tým budú pripomínať, že dôstojnosť slobodných národov sa neopiera o vojská a hmotné bohatstvo, ale o sornosť občanov. Opiera sa o rodinné čnosti a mravnú bezúhonnosť, o zachovanie práva a spravodlivosti; o úprimnú úctu a ochranu všemohúceho Boha, ktorému všetko podlieha, a všetko musí slúžiť na jeho slávu“ (podľa apoštolského listu Antiquae nobilitatis, 2. februára 1969).

Aj v tomto prípade sa potvrdilo, že kresťanstvo svojou inkulturáciou je vždy kultúrotvorné, zakladajúce trvalé duchovné aktivity. Potvrďuje to skutočnosť, že Kristova Cirkev – aj v zložitých vývinových obdobiach – je živým organizmom, ktorý vo svojej pamäti vyznáva, udržia a rozširuje významové hodnoty.

Práve tieto duchovné aktivity sa stali základom trvalého cyrilo-metodského hodnotového dedičstva, pôsobiaceho formatívne a pozitívne nielen v našich dejinách, ale

aj v dejinách iných národov Európy. V duchovnom odkaze svätých Cyrila a Metoda, v „ich jedinečnej misijnej udalosti“ objavujeme pre seba „živú kontinuitu“ ich misie, a to vo viacerých oblastiach nášho duchovného, kultúrneho, spoločenského aj politického života.

Pravda, popri týchto verejných prejavoch úcty k svätým Cyrilovi a Metodovi sa žiada odpovedať na výzvu Božieho služobníka pápeža Jána Pavla II. na to „lepšie poznanie“ misijnej práce solúnskych bratov a jeho aplikáciu na náš konkrétny život, na zmysel ich odkazu. Pri návšteve Slovenského ústavu svätých Cyrila a Metoda roku 1981 hovoril o „náboženskom a kultúrnom dedičstve svätých vierozvestov“ a vyzval aj nás toto dedičstvo zveľaďovať a odovzdávať ďalším generáciám: „Zostávajte verní tomuto dedičstvu“ a dodal: „Poznávajme ho stále lepšie, do hĺbky vo všetkých životných rozmeroch, so všetkými dôsledkami pre osobný a spoločenský život. Neprestajne žite podľa neho, buďte mu verní, ochraňujte a zveľebujte ho v istote, že ono je základom našej duchovnej veľkosti a skutočnej kultúrnej výšky vášho národa.“ V tomto úprimnom hodnotení christianizačnej misie solúnskych bratov je aj dôvod, prečo pápež Ján Pavol II. vyhlásil roku 1980 svätých Cyrila a Metoda za spolupatrónov Európy a prečo v roku 1985 – v Jubilejnom roku sv. Metoda pri príležitosti tisícstého výročia jeho smrti – napísal osobitnú encykliku *Slavorum apostoli* (Apoštoli Slovanov).

Určite nám všetkým záleží na tom, aby sa naše spoločstvo dostalo z ťažkých situácií či už na poli ekonomiky, politiky, kultúry, či bezpečnosti občanov, sociálnych istôt, zdravotníckej starostlivosti a vôbec každej oblasti verejného života. Všetde sa volá po zodpovednom správaní, inými slovami

po morálke. Cirkev chce napomôcť riešiť problémy, ktoré nás všetkých trápia. Cirkev chce vychovávať zdravé mladé pokolenie. Preto odmieta každý pokus o vnucovanie neprijateľného spôsobu výchovy, ktorá nevedie k zdravej a stabilnej rodine, ani nebuduje pevné charaktery a osobnosti. Cirkev poukazuje na pravé hodnoty, ako je ochrana života od jeho počatia až po jeho prirodzené skončenie. Upozorňuje na pravý zmysel ľudského života a jeho dôstojnosť. Náboženská sloboda – a v tom je zahrnutá aj sloboda svedomia –, je vždy meradlom vyspelosti demokracie. Spoločnosť nemôže nútiť človeka, aby konal proti svoju ja – čiže svedomiu. Je to hrubá ujma na dôstojnosti človeka. Nedovoľme, aby sa pochybné hodnoty pod rúskom slobody a demokracie, zakorenili do nášho života.

Bratia a sestry, všetci, ktorí sa hlásime ku kresťanským hodnotám!

Uvažujme o svojom poslaní tu na zemi, v tejto spoločnosti, v našich rodinách, v ekonomickom a politickom živote a všade, kde sme, uvažujme o svojej úlohe chrániť dedičstvo otcov, ktorých svätí Cyril a Metod postavili na roveň ostatným európskym národom. Zveľaďujme toto dedičstvo všetci spolu, od najvyšších činiteľov národa až po najnižšie postavených, ale rovnocenných s tými najvyššími. Treba konečne pochopiť, že čo je autenticky kresťanské, je aj hlboko ľudské. To je cyrilo-metodské dedičstvo, ku ktorému sa hlásime! Naozaj máme im za čo ďakovať. Budme im verní v našej vlasti, v našom čase aj v našom osobnom živote.

Cyrilo-metodská úcta je preto hodnota, ku ktorej by sme sa mali v správnej podobe vrátiť ako k fundamentu, ktorý má svoju stabilitu. Veď „ak zanedbávame korene stromu, ako môžeme čakať úrodu od jeho koruny?“ – kladie aktuálne otázku v tomto duchu Svätý Otec Benedikt XVI.

(...)

Na záver si môžeme položiť otázku: Aká bude naša budúcnosť? Odpovedzme si slovami encykliky, ktorá im je venovaná: „Hoci z ľudského hľadiska sa (budúcnosť) môže zdať plná hrozieb a neistoty, predsa ju s dôverou skladáme do tvojich rúk, nebeský Otec, a prosíme pritom o príhovor Matku tvojho Syna a Cirkvi, Matku tvojich apoštolov (...) Cyrila a Metoda, ktorí – silní vo viere, nádeji a láske –, hlásali našim otcom tvoju spásu a tvoj pokoj a svojou namáhavou duchovnou sejbou začali budovať civilizáciu lásky a nový poriadok, založený na tvojom svätom zákone a na pomoci tvojej milosti, ktorá na konci časov oživi všetko a všetkých v nebeskom Jeruzaleme. Amen“ (porov. encykliku *Slavorum apostoli* 32).

V duchu týchto slov Vás žehnajú
katolícki biskupi Slovenska

AK NEUVIDÍM, NEUVERÍM

Na začiatku júla sa v rámci liturgického roka stretáme s postavou jedného z Dvanástich, so svätým Tomášom. Dá sa povedať, že bežné povedomie veriacich asi tomuto svätcovi trochu krivdí. Pre mnohých sa totiž tento apoštol spája hneď s udalosťou, keď sa dostal do pochybností o Zmŕtvychvstalom. A tak prívlastok „neveriaci“ sa dostal aj do bežného, profánneho vyjadrovania.

Aj my sa v tomto článku v súvislosti s apoštolom Tomášom zastavíme zvlášť pri vete, ktorú asi viackrát zopakoval v onen večer, keď mu ostatní Desiati s radosťou v očiach zvestovali: *Videli sme Pána* – on namieta: *Ak neuvidím, neuverím*. Aby sme sa však nedopustili spomínanej krivdy, odcitujeme si krátko z prierezu jeho života.

Podľa tradície sv. apoštol Tomáš bol pôvodom z Galiley. Jeho meno v aramejčine znamená Dvojča takisto ako v gréčtine Didymus. Zrejme bol tiež rybárom. Bol pravoverný žid a skromný človek. V evanjeliách o ňom najviac písal Ján, celkovo štyrikrát. Po prvý raz v situácii, keď doniesli Ježišovi správu o Lazárovej chorobe. Apoštol Ježiša odhovárал od cesty do Judey. Tomáš vtedy povedal: *Podme aj my a umrieme s ním* (Jn 11, 1 – 16).

Druhýkrát Ján o ňom píše v udalosti, ktorá sa stala deň pred veľkonočnými sviatkami. Ježiš hovorí o pribytkoch, ktoré sú pripravené v nebi a o ceste, kam ide. Tomáš vtedy reaguje: *Pane, nevieme, kam ideš. Akože môžeme poznať cestu?* Vtedy mu Ježiš povedal pamätateľné slová: *Ja som cesta, pravda a život. Nik nepríde k Otcovi, iba cezo mňa* (Jn 14, 1 – 7).

V 20. kapitole píše Ján o veľmi známej udalosti, keď sa Kristus po svojom zmŕtvychvstani zjavil apoštolom, ktorí boli zhromaždení za zatvorenými dverami. Tomáš vtedy s nimi nebol. Až keď prišiel Ježiš druhýkrát, bol tam aj Tomáš. Vtedy vyslovil slová, ktoré sú nezabudnuteľné: *Pán môj a Boh môj!* Uveril a zostal verný Bohu až do smrti.

Posledný krát Sväté písmo spomína Tomáša v 21. kapitole Jánovho evanjelia. Apoštolí – medzi nimi výslovne aj Tomáš – boli loviť ryby. Vtedy sa im Ježiš opäť zjavil.

Podľa tradície Tomáš ďalej hlásal evanjelium v krajine Partov, Peržanov (dnešný Irán) a v Indii. Podľa všetkého zomrel mučeníckou smrťou, no údaje o tom sa rozchádzajú. Podľa niektorých ho umučili v Indii v meste Mailapure pri Madrase – prepadli ho Brahmovi kňazi, dobodali kopijami a utkli kyjakmi. No iné podanie zasa tvrdí, že Tomáš účinkoval len medzi Partmi a zomrel v meste Edessa v Mezopotámii. Zavraždili ho na rozkaz kráľa. Jeho pozostatky sa oddávna nachádzali v Edesse, kde požívali veľkú úctu.

Tomáš je patrónom architektov (životospisyvatych.sk).

Vidieť a veriť

Spomínané tretie miesto, kde sv. Ján hovorí o apoštolovi Tomášovi, môže byť pre nás pozvaním zísť v duchovnom uvažovaní do oblastí, ktorá v sebe bude skrývať vždy čosi tajomné, neprebádané, nespoznávané: vzťah viery a rozumu, napätie medzi slovami vidieť a veriť.

Ako je to vlastne? Má veriaci hľadať aj dôkazy pre svoju vieru, alebo treba veriť naslepo? Veď keď už niečo „vidím“, potom už netreba mať vieru. Ale na druhej strane, aj Ježiš robil znamenania, aj on vysvetľoval svoju náuku, aby ju jeho poslucháči lepšie a zreteľnejšie pochopili. *Pochopili ste to všetko?* spýta sa na jednom mieste.

Pri skúmaní tohto terénu dajme si najprv pozor na zradné miesta, kde by sme sa mohli prepadať. Ide hlavne o dva extrém, ktoré sa dajú pomenovať aj cudzími odbornými slovami: fideizmus a racionalizmus.

Fideizmus je učenie, vlastné niektorým smerom kresťanstva, ktoré za základ náboženského poznania pokladá vieru a odmieta akékoľvek racionálne dôkazy existencie Boha. Existenciu Boha možno poznať len zo zjavenia. Má tieto charakteristiky:

- neprijíma tradičné dôkazy o Bohu;
- viera je jediným pravým zdrojom náboženského poznania. Niaký iný spôsob poznania (racionálne, zmyslové) nedáva človeku istotu;
- všetky viery pochádzajú z Božieho prazjavenia, ktoré k nám prichádza cez tradíciu.

Fideizmus má významné vyjadrenie v učení Martina Luthera. Jeho prílišné zdôrazňovanie: „sola fides“ – iba viera, viedlo k tomu, že odmietal teológiu – rozumový prístup k viere, analyzovanie a usporadúvanie poznatkov viery. Úlohou kresťana je žiť s Kristom, a nie rozumovať o viere.

Racionalizmus môžeme pokladať za opačný extrém. Lutherov sklon k fideizmu bol zrejme reakciou práve na tento nesprávny prístup. V skratke sa dá povedať, že tu ide o zbožňovanie ľudského rozumu, ktorý sa povýši na jediný zdroj pravdivého poznania. Všetko musí byť rozumom dokázané, jasné, ináč to nebudeme pokladať za pravdu. Racionalizmus sa veľmi rýchlo dostane do záveru slepej uličky. Obmedzenosť ľudského rozumu ho vždy niekde zastaví. Reakcie bývajú rôzne. Buď ako vzbura alebo bezradnosť, alebo ľahostajnosť a pod. Tomáš v spomínanej správe z evanjelia vystupuje práve ako racionalista, ktorý sa dostal do záveru slepej uličky...

Na tieto zradné polia si musíme dať pozor. Správna cesta viery totiž nepopiera rozum, naopak, dáva mu široký priestor na realizáciu, dokonca provokuje a rozvíja jeho schopnosti. Je dobré pripomenúť si, že prvé univerzity vznikli v prostredí hlboko poznačenom vierou. Odsúvanie viery niekde bokom do „iracionálna“ im bolo úplne cudzie. Teológia mala svoje jasné postavenie ako koruna vied. Na druhej strane si však treba priznať, že sama pravda presahuje naše obmedzené rozumové schopnosti. Celá pravda je ako šire more, náš rozum je ako malé vedierko...

Zastavme sa nakrátko pri niektorých miestach Svätého písma, ktoré sa dotýkajú vzťahu veda a viera, vidieť a veriť.

Viera je základom toho, v čo dúfame, dôkazom toho, čo nevidíme. (Hebr 11, 1)

Pán znova takto prehovoril k Achazovi: „Žiadaj si znamenie od Pána, svojho Boha, či už hlboko v podsvetí a či hore na výsostiach!“ Ale Achaz vrazil: „Nebudem žiadať a nebudem púkať Pána.“ Riekol teda (Izaiáš): „Počujte že, dom Dávidov! Či vám je málo obťažovať ľudí, že obťažujete ešte aj môjho Boha? Preto vám sám Pán dá znamenie...“ (Iz 7, 10 – 14).

Prišiel teda znova do Kány Galilejskej, kde premenil vodu na víno. Bol tam istý kráľovský úradník, ktorý mal v Kafarnaume chorého syna. Ako počul, že Ježiš prišiel z Judey do Galiley, vybral sa k nemu a prosil ho, aby šiel uzdraviť jeho syna, ktorý už umieral. Ježiš mu povedal: „Ak nevidíte znamenania a divy, neveríte“ (Jn 4, 46 – 48).

Tomáš, jeden z Dvanástich, nazývaný Didymus, nebol s nimi, keď prišiel Ježiš. Ostatní učeníci mu hovorili: „Videli sme Pána.“ Ale on im povedal: „Ak neuvidím na jeho rukách stopy po klincoch a nevlážim svoj prst do rán po klincoch a nevlážim svoju ruku do jeho boku, neuverím.“ O osem dní boli jeho učeníci zasa vnútri a Tomáš bol s nimi. Prišiel Ježiš, hoci dvere boli zatvorené, stal si doprostred a povedal: „Pokoj vám!“ Potom povedal Tomášovi: „Vlož sem prst a pozri moje ruky! Vystri ruku a vlož ju do môjho boku! A nebud neveriaci, ale veriaci!“ Tomáš mu odpovedal: „Pán môj a Boh môj!“ Ježiš mu povedal: „Uveril si, pretože si ma videl. Blahoslavení tí, čo nevideli, a uverili“ (Jn 20, 24 – 29).

Aj tieto miesta vo Svätom písme nám majú napovedať, že **rozum a viera sa dajú zosúladiť do krásnej harmónie**. Kto by ich chcel stavať do zásadného rozporu, mýli sa. Dá sa nájsť ich spojenectvo a pomocou neho sa vznášať k Bohu.

Tento súlad viery a rozumu veľmi zdôrazňovali aj poslední pápeži. Pripomeňme si krásny obraz, ktorým začína Ján Pavol II. svoju encykliku na tému viery a rozumu: **Viera a rozum sú ako dve krídla, ktorými sa ľudský duch povznáša ku kontemplácii o pravde** (Fides et ratio 1).

Tieto úvahy o viere a rozume sa môžu zdať dosť teoretické, vzdialené od konkrétneho praktického života. Je to však len zdanie. Na záver chceme len v pár bodoch naznačiť, ktorých konkrétnych oblastí života sa priamo dotýkajú:

- problémov pochybností vo viere – sú prekonateľné, len treba vytrvať na ceste hľadania súladu toho, v čo veríme a toho, čo chápeme...
- diskusie o viere – majú zmysel, ak sa vedú v pokore, že v tejto chvíli náš rozum všetko hneď nepochopí, ale čosi sa môže objasniť a môžeme sa posunúť v poznaní ďalej...
- štúdiá právd viery aspoň formou čítania náboženskej literatúry. Nie každý je povolaný byť teológom, ale každý má podľa svojich schopností a možností stále hlbšie prenikať do právd viery.
- správneho docenenia teológov. Niekedy aj v Cirkvi sa ich práca podceňuje. „Načo toľko mudrovania,“ povie sa... Je pravda, že dnešná teológia sa často zmieta v křoch racionalizmu, ale treba doceniť aj námahu, niekedy až „duchovnú drinu“ teológov, vďaka ktorým napri-

klad máme moderný preklad Svätého pisma, jasnejšie pojmy, ktoré niekedy už len automaticky používame pri uvažovaní a rozhovoroch o viere... Napríklad povieme, že Pán Ježiš mal božskú aj ľudskú prirodzenosť. Nikto sa pri tom už skoro ani nezastaví, je to samozrejmosť. Ale kvôli tejto vete starovekí teológovia

v časoch kristologických koncilov viedli niekoľkoročné ťažké diskusie...

- obrany proti rôznym dnešným bludným náukám, napríklad o prevteľovaní, o duši sveta, o falšovaní v otázke Ježišovho zmŕtvychvstania, o Ježišom vzťahu s Máriou Magdalénou, o nepotrebnosti Cirkvi, nehovoriac už o otázkach

mravného učenia. Mnohých zmätkov a hádok by sme sa vyvarovali, keby sme mali viac zdravého rozumu a viac zdravej viery...

V skratke si vyjadrieme Tomášovu cestu k súladu viery a rozumu:

Ak neuvidím, neuverím! – Pán môj a Boh môj!
Jozef Pajerský, kaplán

LŮCIME SA...

Bolo to v októbri 2010, keď sme na stránkach nášho farského časopisu uverejnili rozhovor s d. p. ZDENKOM TKÁČIKOM a predstavili sme ho – trochu oneskorene – našim čitateľom ako nášho nového kaplána. Teraz, po troch rokoch pôsobenia v Blumentáli, sa s pánom kaplánom ľúčime. Odchádza na iné miesto, aby v inej Pánovej vinici vykonával svoju kňazskú službu. Skôr, ako sa pánu kaplánovi poďakujeme za tri roky naplnené prácou v prospech nás Blumentálcov, položíme mu niekoľko otázok na rozlúčku (no nemusí to však byť rozlúčka aj na stránkach časopisu).

● Pán kaplán, aké boli tie tri roky prežité vo farnosti Blumentál? Prišli ste s určitými predstavami...

– Ďakujem za čas prežité zvlášť v spoločenstve miestnych kňazov – osobitne pána farára Branislava Čanigu. Tak isto rád spomínam na Pavla Mikulu a Pavla Póšu – kaplánov, s ktorými som tu bol prvý rok. Požehnané boli aj nasledujúce dva roky s Jozefom Pajerským a Jánom Sitárom. Bez ich spoločenstva a pomoci by čas v Blumentáli bol „koňovaním“. Samozrejme som vďačný mnohým veriacim, ktorí mi robili radosť svojou vierou, láskou a úprimnou snahou o duchovný život.

● Pamätáte sa ešte, čo ste v rozhovore „na privítanie“ odpovedali na otázku o Vašich prvých dojmoch? Povedali ste, že Blumentál si pamätáte ešte z čias diakonskej služby, keď ste chodili v soboty a nedele v rámci praxe do Blumentálu. „Z toho času si spomínam na veľký kostol naplnený modlitbou, spevom a mohutnou organovou hudbou...“ – povedali ste. Zostane Vám aj po odchode takáto spomienka na Vaše druhé kaplánske miesto, alebo sa čo-to zmenilo?

– Charakter chrámu spolytvára tak jeho kamenná stavba, ako aj jednotliví veriaci. Som rád, že Blumentál nie je neživou koncertnou sieňou s dobrou akustikou, hoci aj tie priťahujú ľudí a povznášajú srdcia. Je to miesto, kde prichádzajú mnohé skupiny veriacich, či už rodiny s deťmi, mládež, študenti, pracujúci, ale aj staršie generácie, všetci s túžbou stretnúť Pána Ježiša.

● Upútala Vás: „Výrazná socha Božského Srdca Ježišovho nad hlavným oltárom, ktorá je vždy výzvou: Pod'ťe ku mne všetci, ktorí sa namáhate a ste obťaženi. Prijmite na seba moje jarmo. Je ľahké a príjemné. Dostanete pokoj pre vašu dušu.“ Myslite si, že Ježiš so svojim milujúcim srdcom, ktoré stvárňuje socha nad Svätostánkom, ešte stále priťahuje veriacich, najmä mladých, ako vtedy, keď ste sem chodili ako diakon alebo keď ste prišli?

– Možno si spomeniete na celobratislavské misie, ktoré sa konali na jeseň 2010 aj v našom chráme. Pátri verbisti poukazovali práve na Ježišovo milosrdné Srdce, ktoré je otvorené a volajúce každého. Som rád, že ich výzvu vypočuli mnohí.

● A ako ste vtedy povedali: „Blumentál je aj kostol výrazne mariánsky, čo badať na modlitbách veriacich a piesňach pánov or-

ganistov“. Ako by ste teda charakterizovali mariánsku úctu Blumentálcov?

– Mojou osobitnou „srdcovou“ záležitosťou boli prvé soboty. Na výzvu Fatimskej Panny Márie aj tu v Blumentáli odpovedá mnoho ľudí a modlia sa posvätný ruženec. Prekvapili ma najmä muži, ktorí sa nehania – dokážu vyjsť z lavice kľaknúť si pred oltár s kňazom a modliť sa nahlas desiatok.

● Dalo by sa povedať, že Blumentál má také tri symboly alebo zobrazenia Panny Márie: Nanebovzatú vo vitráži okna, v strede nad oltárom, potom už spomínanú Lurdskú jaskynku so sochou Panny Márie, no a našu blumentálsku Matku dobrej rady. V ktorom zobrazení ste sa k Panne Márii najčastejšie utiekali?

– Blumentálska Matka dobrej rady je cestou k mojej spovednici. Zvlášť, keď som sa vracal po niekoľkých hodinách spovedania do sakristie, pohľadom k nej som krátko poďakoval za mnohé múdre a dobré rady, ktorými som mohol poslúžiť spovedajúcim sa ľuďom. Som rád, že do nášho chrámu prichádzajú ľudia v takom hojnom počte prijať sviatosť zmierenia.

● Vráťme sa však k rozhovoru spred troch rokov: Spomínali ste aj na svoje študentské roky: „Stretávali sme sa v izbách, vo voľnej študovni alebo rovno na chodbe internátu. Stačila gitara, spevník a zapálený kahanček. Sám Pán Ježiš hovorí: *Kde sú dvaja alebo traja zhromaždení v mojom mene, tam som aj ja medzi nimi*. Prial by som si, aby sa nám podarilo zapáliť takéto svetielko aj medzi našimi študentmi, ktorí bývajú v blízkom vysokoškolskom internáte „Bernolák“. Podarilo sa?

– Áno, Bohu vďaka. Hneď v októbri 2010 som oslovil viacerých študentov z blízkeho internátu, či by sa nechceli spolu stretávať pri modlitbe. Našli sa ochotné srdcia a tri roky sme sa každý týždeň schádzali na modlitbu posvätného ruženca a neskôr i na biblické vyučovanie. Nedosiahli sme rozmery veľkého univerzitného pastoračného centra ako v Mlynskej doline, ale aj tá malá skupinka piatich až desiatich študentov svojom vierou, láskou a modlitbou presvecovala priestor a čas v „Bernoláku“.

● V predchádzajúcich rokoch ste pripravovali birmovancov. A opäť sa vrátim k Vaším slovám: „Spoločnosť, škola a Cirkev majú dôležitú úlohu pri formovaní mládeže, ale nezastupiteľnú úlohu majú rodičia...“

a ďalej: „Tí, ktorí dostali od rodičov kresťanskú výchovu, majú dospieť z detskej viery v Ježiša spod vianočného stromčeka k osobnej viere v Ježiša Krista, Spasiteľa, ktorý zomrel za nás na kríži...“ Aký prístup pri formovaní viery a zafixovaní vedomia, že patríme do spoločenstva Katolíckej Cirkvi, chceme do nej patriť a zotrvať nie symbolicky, ale naozaj s plnou oddanosťou, mali rodičia birmovancov?

– Mám skúsenosť, že rodičia birmovancov sa zaujímajú o rast ich viery. Viacerí chodili na prípravu. Potichu sedeli v zradu v kostole, vypočuli si katechézu. Verím, že aj pre nich to mohol byť čas na duchovnú obnovu.

● Koľko z nich približne zostalo aktívne v spoločenstve Cirkvi aj po prijatí Sviatosti kresťanskej dospelosti, teda po „birmovke“?

– Vždy na záver ročnej prípravy sa birmovancov pýtam, čo im dali stretnutia s animátormi v skupinkách, sväté omše, katechézy, spoločný výlet – duchovná obnova. Pre tých úprimných je to čas dozrievania vo viere. Ostatní majú šancu osobne sa rozhodnúť pre vieru v Krista.

● Dalo by sa spomínať a hovoriť o mnohom, no časopis má svoj rozsah, a tak už len otázka: Aká spomienka ostane vo Vašom srdci na tri roky prežité medzi nami Blumentálcami?

– V mojom srdci ostávajú mnohé krásne okamihy. Ak som však niekoho svojim pôsobením urazil či pohoršil, prosím o odpustenie a modlitbu.

● Pri Vašom príchode ste nám zaželeli otvorené a počúvajúce srdce. Čo zaželel Blumentálcovi pri odchode?

– Vyprosujem všetkým Božie požehnanie slovami, ktoré niekedy používam na konci svätej omše. Boh tak miloval svet, že dal svojho jednorodeného Syna, aby nezahynul nik, kto v neho verí, ale aby mal večný život – mocou Kristovho kríža nech Vás zehná všemohúci Boh Otec, Syn i Duch Svätý.

No a ja Vám, pán kaplán, v mene svojim, v mene našich čitateľov, ale aj všetkých, čo Vás mali radi a sú smutní, že odchádzate, želim hojnosť Božích darov, veľa počúvajúcich a pre Božie slovo otvorených srdiec pre Vašu kňazskú službu a veľa síl a zdravia v osobnom živote.

Ďakujem za rozhovor.

Xénia Duchoňová

BLAHOŽELÁME!

Prešlo takmer desaťročie odvtedy, čo sme na stránkach nášho *Blumentálu* uverejnili rozhovor s významným človekom, vedcom a kňazom Emer. prof. RNDr. P. JOZEFOM MICHALOVOM, DrSc. V tomto mesiaci sa páter Michalov dožíva vzácneho životného jubilea – osemdesiat rokov života. Skôr než otcovi Michalovovi zablahoželáme, pozrime sa späť na jeho život, ako nám ho vykreslil sám v čase, keď tak ako teraz pôsobil ako výpomocný duchovný v našej farnosti:

Povolanie ku kňazstvu som cítil ešte v roku 1949, v čase, keď som navštevoval meštiansku školu. Okolnosti mi vtedy nedovolili študovať teológiu, a tak som po maturite na gymnáziu v Banskej Bystrici pokračoval v štúdiu na Prírodovedeckej fakulte UK v Bratislave. Študoval som fyziku. Po skončení vysokej školy som tri roky učil na gymnáziu v Novom Meste nad Váhom a v Trenčíne, a potom som sa vrátil do Bratislavy a pracoval som na Ústave normálnej a patologickej fyziológie SAV, na oddelení všeobecnej fyziológie. Je samozrejmé, že som svoju odbornosť musel preorientovať na biofyziku, čo si pochopiteľne vyžadovalo doplnenie vedomostí najmä z disciplín, ktoré s mojou prácou súviseli, to znamená z biológie, fyziológie a chémie.

Od roku 1961 som pracoval na problematike transportu základných živín v živom systéme. Najprv teoreticky, potom ex-

perimentálne. Stále som však túžil stať sa kňazom. A tak som v roku 1969 pod vedením jedného pátra zo Spoločnosti Božieho slova začal študovať teológiu plniac si pritom všetky svoje pracovné povinnosti v zamestnaní. Štúdium som dokončil roku 1979 a v tom istom roku ma misijný biskup v Poľskom Plocku vysvätil za kňaza, samozrejme tajne. Celých dvanásť rokov som bol tajným kňazom. O mojej vysviacke nevedeli ani moji najbližší príbuzní... Moji spolupracovníci sa o mojom kňazstve dozvedeli až v r. 1990, keď som verejne vystúpil. Niektorí možno niečo tušili, vždy sa mi však podarilo podozrenie odvrátiť.

Po odhalení svojej kňazskej identity a vyjdení z ilegality bol otec Michalov správcom Kostola sv. Ladislava. Keď odchádzal, boli vynovené nielen priestory, ale rozbehnuté aj mnohé veľmi užitočné aktivity, ktoré inicioval, napr. Združenie

pre vedu a vieru (porov. *Blumentál*, roč. 5, č. 10, str. 6 – 7).

V tom čase prednášal otec Michalov na (vtedy) Vysokej škole Pedagogickej v Nitre a ako výpomocný duchovný pomáhal v našom kostole, neskôr v Kostole Najsvätejšej Trojice. Z jeho pedagogickej činnosti môžeme spomenúť ešte aspoň skutočnosť, že v rokoch 2005 – 2008 založil a viedol Ústav pre výskum kultúrneho dedičstva Konštantína a Metoda. Je autorom viacerých filozoficko-historických a teologických publikácií. V minulosti pôsobil na katedre etiky a katechetiky FF UKF v Nitre, kde prednášal dejiny filozofie a niektoré teologické disciplíny. Intenzívne sa zaoberá aj štúdiom cyrilo-metodskej problematiky v strednej Európe.

Už niekoľko rokov otec Michalov opäť pôsobí v našej farnosti ako výpomocný duchovný. Veriaci sa s ním môžu stretnúť na slávení svätej omše každú nedeľu o 19,00 h v našom kostole.

K životnému jubileu želáme P. Jozefovi Michalovovi SDV hojnosť Božích darov, veľa zdravia a sil do ďalších rokov, aby naďalej príťahoval na nedeľnú svätú omšu v našom chráme veľa mladých, zrejme vysokoškolských z okolitých internátov. Nech Pán zehná jeho prácu!

Za redakciu X. Duchoňová

NAŠA FARSKÁ UNIVERZITA

1150. VÝROČIE PRÍCHODU SVÄTÝCH CYRILA A METODA

Hlásif sa k dielu svätých Metoda a Cyrila dokazuje našu duchovnú zrelosť a posilnenie našej národnej identity. Sme predsa prvými a priamymi dedičmi cyrilo-metodského diela, ako to často zdôrazňovali najvyšší pastieri Cirkvi zvlášť v predchádzajúcom storočí.

„Duchovný odkaz svätých Cyrila a Metoda“ – ako pripomínal bl. Ján Pavol II. – „**má byť pravidlom života a vedomým programom každodenného života.**“ Ostaňme verní ich dedičstvu a spoločne prosme: **Dedičstvo otcov, zachovaj nám, Pane! Preto poďme, putujme do Nitry 5. júla 2013 obnoví seba, Cirkev i národ! Poďme v prítomnosti pápežského legáta J. Em. Franca kardinála Rodeho, našich biskupov a kňazov vyjadriť vernosť rímskemu biskupovi, viditeľnej hlave Cirkvi, a tým samému Kristovi. Zaceľme ranu bolestného rozdelenia cirkvi na Slovensku! Svätí Cyril a Metod, vám patrí naša vďaka, cez vás naše prosby predkladáme Bohu!**

Takto sme zakončili v minulom čísle nášho *Blumentálu* úvahu o význame diela solúnskych bratov. Je tu júl a s ním na začiatku dve veľmi významné púte. Tá najmohutnejšia čo do počtu pútnikov býva tradične na sviatok **Návštevy Panny Márie na Levočskej hore**, no v tomto roku je **najočakávanejšia púť 5. júla na slávnosť svätých Cyrila a Metoda v Nitre**, v im zasvätenom roku a v Roku viery. Preto je dôležité zmobilizovať sa a ukázať, že chápeme vý-

znam putovania. **Práve putovanie je dôležitým prvkom, súčasťou života nielen veriacich, ale aj človeka hľadajúceho pravdu a zmysel života.**

Pred tromi storočiami bola cesta okolo sveta ťažko splniteľným snom. Istý profesor nemčiny pred päťdesiatimi rokmi s určitým obdivom zvykol opakovať, že Mácha išiel až do Talianska pešo, a že prarodičia, naše najstaršie generácie, chodievali na púte pešo. No dnes sa pomocou internetu hneď môžeme preniesť do ľubovoľného svetadielu, v akomkoľvek veľkom európskom meste môžeme byť lietadlom nanajvyš za niekoľko hodín a autom počas jedného dňa. Pýtajme sa však, **prečo by sme mali putovať na určité pútnické miesto, keď je Boh všade prítomný a on sám i jeho svätí sú modlitbou „dostupní“ na akomkoľvek mieste?** Nemôžeme predsa tvrdiť, že na pútnickom mieste je Trojjediný Boh „prítomnejší“ ako niekde inde a Panna Mária mocnejšia v Levoči než napríklad v Bratislave!

Hoci sa toho veľa zmenilo, nezmenil sa nijako podstatne človek ani jeho potreby. A duchovný život sa riadi v podstate stá-

le rovnakými zákonitosťami. Stále hrá určitú rolu zážitok niečoho výnimočného. Nie je tým myslený zázrak alebo iná podobná nezvyčajnosť, ale iné prostredie, než v ktorom sa bežne pohybujeme. Je skúsenosťou spirituálov, spovedníkov aj mnohých veriacich, že zmena miesta môže na človeka pôsobiť kladne. Lahšie sa pozrie na svoj život s odstupom a uvedomí si svoje klady a záporny, vymani sa z tlaku starostí a stále rovnakých problémov. Je lepšie disponovaný zamyslieť sa nad sebou samým, ale aj na modlitbu na „premodlenom“ mieste. **Pre väčšinu ľudí je dnes dôležitejší pobyt na pútnickom mieste než dlhá cesta na ne.** Má to iste aj svoje nevýhody – pešia cesta bola možnosťou pozvoľného prechodu od obvyklého života doma k nezvyčajnému zážitku na pútnickom mieste, na určité „preludenie“ sa tak cestou ta, ako aj späť. Pešie putovanie nemohlo navádzať na súčasnú kombináciu púti s turistickým zájazdom, keď napríklad počas jednej soboty pútnici môžu absolvovať prehliadku dvoch zámkov a troch pútnických miest, o návšteve reštaurácií nehovoriac.

Koho hľadáme?

Väčšina pútnických miest je zasvätená **Panne Márii alebo niektorému svätcom či svätici, no nemajú byť ich „pamätníkom“.** Sú to miesta osobnej modlitby a liturgie. Oddávna sa na nich slávia sviatosti

– najmä sviatosť zmierenia a Eucharistie, v posledných desaťročiach často aj sviatosť pomazania chorých, prípadne aj sviatosť krstu a manželstva. **Všetky tieto sviatosti umožňujú stretnutie s Kristom.** Napokon aj pobyt medzi modliacimi sa návštevníkmi pútnického miesta je príležitosťou na stretnutie s Kristom, ktorý je uprostred tých, čo sa schádzajú v jeho mene. Je nesmierne dôležité, aby pútnik, ktorý prišiel na pútnické miesto, vnútorne „doputoval“ ku Kristovi. Aby sa s ním stretol a prijal jeho odpustenie aj obdarovanie. Skutočná kresťanská úcta k Panne Márii a k svätým nás ani inde nemôže a nemá doviesť. Preto má slávenie sviatostí na pútnickom mieste taký zásadný význam.

Čo hľadáme pri putovaní?

Mnohí ľudia prichádzajú na pútnické miesta s konkrétnymi bolesťami, želaniami alebo očakávaniami. Putovaním dávajú naliehavosti svojich potrieb a úprimnosti svojej viery jedinečný výraz. Pre naplnenie svojich nádejí chcú urobiť niečo dobré, a tak sa vydajú na púť. Chápu, že tam sa môže ich modlitba stať hlbšou a reálnejšou. Tu ale je tenká hranica medzi vierou a omylom. Púť možno totiž pochopiť aj ako „nátlakovú akciu“ na Boha, ako príjemné presunutie vlastného rozhodovania na zodpovednosť uctievaného svätca alebo ako zázračný prostriedok na naplnenie vlastných želaní. A to je všetko omyl. Alebo z iného pohľadu: ide o to, či človek na pútnické miesto prichádza, aby sa lepšie zjednotil s Bohom, vnímal ho a odpovedal mu, alebo či ta uteká pred riešením či rozhodnutím, ktoré odmietla urobiť doma. V tom prípade si odnesie z púte sklamanie. Môžeme totiž povedať, že pútnické miesto je dobré na to, aby sme lepšie počuli, keď k nám Boh hovorí, a nie

to, aby Boh lepšie počul to, čo mu my „odporúčame“.

A čo môžeme nájsť?

Na pútnických miestach môžeme nájsť mnoho nevkusu – tak v oblasti upomienkových predmetov a ich ponuky, ako aj v najrozličnejších prejavoch zbožnosti. A práve tým si ich nemáme nechať znechutiť. Zdá sa totiž, že cez všetko dlhé a úprimné úsilie o kultiváciu sú tieto veci nevykorenitelné. Lenže práve tie nie sú podstatné. Na naše stretnutie s Bohom nemusia mať nijaký vplyv, pretože **Boh na týchto rušivých vplyvoch (nie sú ale rušivé pre každého!) nie je závislý a naša viera určite tiež nie.** A tak môžeme nájsť na pútnickom mieste stretnutie so živou modliacou sa Cirkvou v prítomnosti aj v spomienkach na tých, ktorí prichádzali pred nami. Môžeme objaviť aj pre nás samých nečakanú schopnosť s dôverou sa pomodliť, zmieriť sa s Bohom či nájsť posilu vo viere. A možno po týždňoch, mesiacoch či rokoch aj vyriešenie problému, s ktorým sme na pútnické miesto prišli.¹

Cieľ putovania

Cieľom putovania je dnes viac ako kedykoľvek predtým návrat, opravdivý návrat k Bohu. Je tu hlboko vtlčená myšlienka na Boha, skutočnosť, že Boh je človeku na týchto miestach, ktoré sú mu zvlášť milé, oveľa bližšie, než v tom bežnom živote, kde starosti každodenného života akosi automaticky stavajú Boha mimo nášho záujmu. Preto si človek uvedomuje svoju nutnosť bližšieho spoznania Boha a stretnutie sa s ním vyjadriť navonok aj púťou. Pútnické miesta sa tak stávajú intenzívnymi miestami zmierenia s Bohom a ľuďmi, pokánia, miestami opravdi-

vého obrátenia, nápravy života vedúceho k opätovnému intenzívnemu prijímaniu sviatostí.

V závere našej úvahy o putovaní, ktorá nám má pomôcť v správnom duchu vydať sa na cestu aj do našej staroslávnkej Nítry v súvislosti s jedným z vrcholov osláv našich vierozvestov pri 150. výročí ich príchodu k našim predkom, pripomeňme si slová kardinála Jozefa Tomka z homílie v Bazilike sv. Petra v Ríme 27. februára pri Národnej púti, kde nájdeme zhrnutie významu putovania:

„Najvyššou oporou našej cyrilo-metodskej viery je Ježiš Kristus, ktorý za nás zomrel, ale na tretí deň vstal z mŕtvych a viac neumiera – vzkriesený Ježiš Kristus. Naša budúcnosť je v tom, že si budeme obhajovať túto mravnú, etickú kultúru ako cyrilo-metodské dedičstvo, ako kresťanský humanizmus. Obhajovať ho a do hĺbky a žiť aj v európskom spoločenstve národov. Svätí Cyril a Metod nám ukázali smer, ktorým máme bezpečne kráčať, a to v súkromnom aj verejnom živote... Pred našimi očami Cirkve pokračuje a neustále sa omladzuje. Nech je to aj pre nás všetkých povzbudenie, aby sme sa obnovili vo viere a s novou odvahou a elánom sa vrátili do každodenného života a prejavovali svoju vieru ako naše cyrilo-metodské dedičstvo. Za toto duchovné dedičstvo, ako hovorí Písmo, *chváliť nám treba slávnych mužov, ...o ich múdrosti rozprávajú národy* (Sir 44, 1.15). Nech teda v živote našich rodín a nášho národa sa uskutočnia a ešte mohutnejšie zaznie cyrilo-metodská hymnická pieseň: *Dedičstvo otcov zachovaj nám, Pane. Amen.*“

Daniel Dian

¹ Porov. P. Aleš Opatrný, KT č. 19/2004 (9. 5. 2004).

SVÄTÁ MÁRIA GORETTI

Dňa 6. júla nám Cirkve dáva za vzor vlastne ešte dieťa, hrdinské dvanásťročné dievča Máriu Goretti, ktorá v roku 1902 zomrela ako mučeníčka čistoty. Narodila sa 16. októbra 1890 v Corinalde v Ancone v Taliansku. Jej otec farmár sa presťahoval so svojou rodinou do Ferrieri di Conca, blízko Anzio. Zomrel na maláriu a jej matka sa musela veľmi usilovať, aby mala čo dať jesť svojim deťom.

Mária bola poslušná, pracovitá a učennivá dcéra. Usilovne pracovala s matkou na poli v kraji odvodnených močiarov, starala sa aj o mladších súrodencov, z času na čas chodievala do mesta predávať holúbky a vajčička. Pri prvom svätom prijímaní prežívala veľkú radosť zo stretnutia s Pánom Ježišom. Jej matka sa na príkaz grófa mala starať aj o rodinu Sereneliocov, ktorú tvoril vdovec so synom. Mala im variť, prať a zašívajť poškodenú bielizeň. Táto starosť bola pre rodinu Goretiovcov najťažší kríž, lebo starý bol alkoholik a mladý Sandro nemravník.

Keď raz Marieta, tak totiž volali malú Máriu, Sandrovi, ktorý ju našiel samú doma, zašívajala košeľu, dával jej nemravné ponuky. Keď odmietla, dopichal ju nožom. Ona sa z posledných síl priplazila k dverám a volala o pomoc. Keď prišli susedia a matka, bolo už neskoro. Na ďalší deň v nemocnici Mária zomrela. Hoci veľmi trpela, ešte pred smrťou odpustila vrahovi

slovami: „Zo srdca mu odpúšťam a v nebi ho chcem mať pri sebe“. Sandra odviedli do väzenia. Marietino odpustenie, o ktorom sa mu v žalári snívalo a o ktorom ho uistil aj biskup, keď ho v procese beatifikácie navštívil, premenili jeho tvrdé srdce. S plačom priznal a oľutoval svoj čin a napokon mu za dobré správanie skrátili väzenie. Sandro sa obrátil a zvyšok života strávil v pokání ako pomocník v jednom kláštore.

Mária Goretti je vzorom najmä pre kresťanskú mládež. Už začiatky kresťanstva poznajú svätú pannu Agnesu – najkrajšie dievča mesta Ríma, ktorá zomrela po odmietnutí ponuky vzťahu s pohanom. Takéto čnostné dievčatá žijú aj dnes. U nás na Slovensku je kandidátkou na sviatosť Anka Kolesárová, ktorú po druhej svetovej vojne pri prechode frontu zastrešiel ruský vojak, keď neprivilovala na hriech.

Marieta si nenechala vziať cenný dar panenstva ani za cenu života. Ako ľahko

sa niekedy stáva, že sa dievča nechá obrať o čistotu za vidinu potešenia, krátku príjemnosť, chvíľkové vzrušenie. Koľko našich chlapcov a dievčat padá v čistote?! Dievčatá sa toho najcennejšieho, dievčenského, čo majú, zbavujú a zhadzujú to ako hnilé hrušky zo stromu, a to niekedy chlapci ani nemusia veľmi tým stromom triasť. Tak to, čo má byť podľa Božieho poriadku prinesené ako dar do manželstva pre vzájomné obdarovanie láskou, okypťuje sa na škodu oboch. Ak rastlinke odtrhnú kvet, už neprinesie plod. Bez úsilia o čnostný život sa nedá prežívať šťastný život ani tu, ani vo večnosti.

Pri svätorečení Márie Goretti na Námestí svätého Petra v Ríme bola prítomná jej matka, súrodenci, ale aj vrah Sandro a státisíce veriacich. Toto slávenie akoby bolo obrazom neba. Aj v nebi bude Marieta s rodinou, s obrátenými hriešnikmi i s nami, ak konáme pokánie za naše hriechy a vytrváme v úsilí o dokonalosť. **Ján Sitár, kaplán**

CHUDOBNÁ CIRKEV PRE CHUDOBNÝCH?

Po svojom zvolení za 266. nástupcu na Petrovom stolci (13. 3. 2013) sa pápež František (vl. menom George Mario Bergoglio) stretol v sobotu 16. 3. 2013 s predstaviteľmi médií. Vo svojom príhovore vyjadril túžbu, že si želá *chudobnú Cirkev pre chudobných*. Čo týmto výrokom skutočne myslí, vyplýva z jeho predchádzajúceho pôsobenia ako arcibiskupa v Buenos Aires, hlavnom meste Argentíny, ako aj z jeho ďalších vyjadrení a gest ako univerzálneho pastiera Cirkvi.

Na sviatok sv. Jozefa pri príležitosti začiatku Petrovej služby Rímskeho biskupa pripomenul, že poslanie starať sa s láskou o chudobných sa netýka iba kresťanov, ale všetkých ľudí. A kto sú vlastne chudobní? Všetci ti, „ktorí sú často na periférii nášho srdca“! Predtým pápež spresnil, o koho často ide. Zvlášť sú to deti, starší, ti najslabší. Ale ľahko môže ísť „o každú osobu“, ako zdôraznil (19. 3. 2013). Žiaľ, každý človek sa môže ocitnúť „na periférii ľudského srdca“ druhého človeka! A nemusí ísť o človeka, ktorý sa nachádza v hmotnej núdzi. Ľudská chudoba môže mať aj iné podoby...

Tu si môžeme pripomenúť slová a dielo bl. Matky Terézie z Kalkaty (1910 – 1997) a sestier Milosrdnej lásky, ktoré pochopili, čo je chudoba a kto sú chudobní. Matka Terézia raz povedala: „V Anglicku ľudia trpia na samotu. Nechýba chlieb, ale ľudské slovo. To je pre nás tiež hladujúci Kristus“. „V Austrálii,“ hovorí sestra Agnesa, „pracujeme medzi pôvodnými obyvateľmi, medzi alkoholikmi a narkomanmi... V Ríme chodia naše sestry do brlohov bedárov. Máme tam detské jasle. V Londýne pracujeme medzi cigánmi a inou chudobou“. „V Afrike,“ povedala Matka Terézia, „neslobodno tých, čo potrebujú pomoc, nazývať chudobnými. Slovo chudobný má veľa významov. Sú to však naši ľudia, naši bratia a sestry“ (Desmond Doig, Matka Terézia. Život v láske, LÚČ, Bratislava 1999, str. 85 – 86).

Cieľom teda nie je, nemá a nesmie byť sociálna činnosť. Tá je dôstojným prostriedkom, spravodlivou cestou kresťanskej lásky (gr. agape, lat. caritas). Podľa nej čokoľvek sa robí bližnému, robí sa Kristovi (porov. Mt 25, 40), lebo svojim vteľným sa tajomným spôsobom zjednotil Boží Syn s každým človekom (porov. Gaudium et spes, b. 22). V tomto duchu, počas stretnutia s predstaviteľmi cirkvi, cirkevných spoločenstiev a iných náboženstiev, pápež František pripomenul, že starostlivosť o chudobných má „predovšetkým udržiavať vo svete smäd po absolútne, nedovoliac, aby prevládol jednostranný pohľad na ľudskú osobu, podľa ktorej sa človek redukuje na to, čo produkuje a čo konzumuje. Toto je jedna z najnebezpečnejších nástrah našich čias“ (20. 3. 2013).

Pápež František takto nadväzuje na dvatisícročnú tradíciu Cirkvi. Na stretnutí s veľvyslancami jednotlivých krajín akreditovaných (uznaných) pri Svätom stolci pripomenul, že „Cirkev sa stále usilovala starať, chrániť, v každom kúte zeme toho, kto trpí nedostatkom“ (22. 3. 2013). Cirkev stále predkladá podľa Pánových slov a jeho príkladu jeden a stále ten istý ideál „chudobnej Cirkvi pre chudobných“, pre-

dovšetkým „chudobnej v duchu“, teda bohatej na pravú lásku k Bohu a k bližnému (porov. Mt 5, 3; Benedikt XVI., Deus caritas est). „No na to, aby Cirkev bola spoločenstvom Ježišových chudobných, bude stále potrebovať ľudí schopných veľkého odriekania. Bude potrebovať spoločenstvá, ktoré ich nasledujú, ktoré žijú chudobne a jednoducho, a tak nám ukazujú pravdu blahoslavenstiev, aby všetkých vyburcovali k tomu, aby majetok chápali iba ako službu, aby vzdorovali kultúre vlastnenia kultúrou vnútornej slobody a aby tak zároveň vytvorili predpoklady pre sociálnu spravodlivosť.“ (Joseph Ratzinger/Benedikt XVI., Ježiš Nazaretský, I, Dobrá kniha, Trnava 2007, s. 93 –94). „Kým chudobní celého sveta stále klopujú na brány blahobytu, bohatý svet riskuje, že nebude počuť toto klopanie na svoju bránu, pretože jeho svedomie dnes nie je schopné rozpoznať, čo je ľudské. Boh odhaľuje človeka človeku. Ľudský rozum a kresťanská viera spolupracujú, aby človeku ukázali dobro len vtedy, ak ho chce vidieť.“ (Benedikt XVI., Caritas in veritate, b. 75) Potrebujeme sa preto stavať „chudobnými v duchu“, aby sme správne videli Boha a bližného, tak budeme patriť medzi blahoslavených s čistými srdcami (porov. Mt 5, 8).

ThDr. Michal Vivoda

(Pokračovanie zo s. 1)

ani Salzburgu, Pasovu alebo Reznu (Regensburgu), ale Rímu, ako záruke jednoty a kresťanskeho univerzalizmu. Spomínaný autor P. Piňha pripomína, že sv. Cyril a Metod „si uvedomili potrebu vidieť Cirkev univerzálne, a nie uniformne, k čomu sa schyľovalo... **Išlo im o riešenie povahy Európy ako kresťanskeho kontinentu, ktorý potrebuje všeobecný kresťanský základ a pluralitu prejavov**“.

Biskup staroslávej Nitry Mons. Viliam Judák v knihe *Živé dedičstvo* venovanej našim vierozvestom cituje z prejavu bl. Jána Pavla II. na pôde Európskej rady v Štrasburgu v r. 1998, že naše národy sa v mnohom odlišujú na základe civilizačných vplyvov gréckych, rímskych, keltských, germánskych alebo slovanských. My tieto vplyvy mimochodom silne poznačené kresťanstvom vnímame najmä v ich odlišnosti, ale v očiach národov mimo Európy sa táto jednota javí jednoznačnejšie. Tu na Slovensku, v Košiciach – metropole východu, je zriadené *Centrum spirituality Východ – Západ Michala Lacka*. Táto inštitúcia, inšpirovaná dielom veľkého moderného znalca cyrilometodskej problematiky, akým bol jezuita P. Michal Lacko, pôsobiaci desaťročia v Ríme a jeho rehoľný spolubrat na Slovensku P. Michal Fedor, zakla-

dateľ tohto Centra, videli v našom národe a v našich krajoch to, k čomu nás často nabádal aj slovanský pápež Ján Pavol II. – stať sa mostom medzi kresťanským Západom a Východom.

Túto ideu v jednom rozhovore vyjadril aj vtedajší riaditeľ Centra P. Jozef Kyselica: *Košice sú v istom zmysle na hranici dvoch kultúr – východnej a západnej. Sú hranicou regionálnou i náboženskou... Keďže medzi jezuitami máme aj gréckokatolíkov, povedali sme si, že by sme tu mohli založiť niečo na spôsob Východného inštitútu, Russica či Centra Aletti... Cieľom Centra je približovať Západu to, čo sa vytvorilo na Východe v oblasti teológie, spirituality, liturgickej hudby, spolupôsobiť pri výchove a vzdelávaní kleru i laikov oboch obradov a vytvárať vedecký základ pre ekumenický dialóg, najmä s pravoslávím*. Napriek tomu, že náš národ a krajina sú v mnohom rozdelené – konfesiónálne, politicky, regionálne (s čím súvisia aj čoraz väčšie sociálne rozdiely v životnej úrovni a zamestnanosti a i.), ba dokonca aj v samej Cirkvi rímskeho obradu a najmä v poslednom období sa vytvorili tenzie, ktoré sa azda mohli riešiť inak. Aj keď je toľko foriem a dôvodov rozdelení, máme v sebe potenciál spájať, zjednocovať a byť mostom paradoxne aj kvôli skúsenostiam so štiepením, lebo práve tam objavujeme základ, na ktorom možno opäť stavať – a ten základ nám priniesli práve sv. Cyril a Metod.

Sviatok a zároveň veľké Jubileum príchodu sv. Cyrila a Metoda slávime na začiatku letných prázdnin. Je to obdobie, keď mnohí odchádzajú na dovolenky, niekedy aj do veľmi vzdialených destinácií. Pre nás kňazov je to čas, keď viaceri odchádzajú alebo prichádzajú na svoje nové pastoračné pôsobiská. Bez ohľadu na to, či celé leto, ba možno aj celý život prežívame na jednom mieste, alebo z dôvodov pracovných, študijných či relaxačných niekto meria dlhú cestu možno aj cez viacero časových pásiem, pre každého z nás každá chvíľa a každé miesto je výzvou na misiu. Veľmi sa mi páči maxima, ktorej autorom je americký mikrobiológ francúzskeho pôvodu René J. Dubos: „Think globally, act locally. – Mysli globálne, konaj lokálne.“ Svätí Cyril a Metod prišli do konkrétnej oblasti a pritom ovplyvnili toľké národy a krajiny. Ak je dnes globalizácia z určitých dôvodov strasíakom, dajme tomuto slovu silný duchovný podtón. Ak patríme do krajiny a národa, ktorý môže byť duchovným mostom, nech sme kdekoľvek, ak úprimne zijeme z odkazu solúnskych bratov, máme možnosť vytvárať medzi ľuďmi duchovné putá, ktoré obrusujú nebezpečné ostria bolestných rozdelení a ľudskej nevraživosti. Aj takto môžeme prispieť k tomu, aby sme my sami a cez nás aj iní, od východu slnka až po jeho západ prinášali Bohu obeť čistú – veľkolepú bohoslužbu, ktorá sa nesie nie iba v znamení teatrálnych obradov, ale je to liturgia čistého srdca a úprimného kresťanského života, inšpirovaná láskou k Bohu a nasmerovaná k vytváraniu civilizácie lásky.

Požehnané leto a vďačnosťou naplnené prežívanie Sviatku našich vierozvestov Vám praje

Váš blumentálsky farár Branislav Čaniga

ÚRADNÉ HODINY NA FARSKOM ÚRADE

doobeda Po – Pi: 9,00 – 11,00 h; poobede Po – Št: 14,30 – 16,30 h; telefón (kancelária): 55 56 23 19, 0904 555 566; zaopatrovací mobil: 0948 313 363 (služi výlučne na zaopatrenie chorých).

SVÄTÉ OMŠE

- **nedeľa a sviatky:** 6,00; 7,30; 9,00; 10,30; 12,00 (ak sviatok pripadá na sobotu, sv. omša o 12,00 h nie je); 16,30; 18,00 (maď.); 19,00 h; • **pracovný deň:** 5,45; 6,30; 16,30; 18,00 h, v sobotu popoludní len o 18,00 h; vo štvrtok o 18,00 h sv. omša v latinskom jazyku;
 - **sviatok v pracovný deň:** 5,45; 6,30; 10,30; 16,30; 18,00; 19,00 h alebo podľa oznamov; • **deň pracovného pokoja, ktorý nie je cirkevne prikázaný sviatok:** ako v nedeľu; sv. omša o 18,00 h nie je.
- Počas školského roka:
sv. omša pre mládež utorko – 18,00 (spieva zbor Bečkari)
sv. omša pre birmovancov piatok – 18,00 (spieva mládežnícky zbor)
sv. omša pre deti nedeľa – 10,30 (spieva mládežnícky zbor)

VYSLUHOVANIE SVIATOSTI ZMIERENIA

- vo **všedné dni** ráno pri sv. omši o 6,30 h, večer pri sv. omši o 16,30 h a pri sv. omši o 18,00 h • v **prvopiatočnom týždni** aj pri rannej sv. omši o 5,45 h (pondelok až piatok); vo štvrtok a piatok od 15,00 h • v **nedeľu dopoludnia** medzi sv. omšami (v prípade potreby aj počas sv. omše).

FATIMSKÁ SOBOTA

6. 7. po sv. omši, ktorá sa začína o 6,30 h, teda asi o 7,15 h, kedy sa chceme stretnúť pri modlitbe posvätného ruženca.

VEČERADLO S PANNOU MÁRIOU

v sobotu 12. 7. ráno po sv. omši, ktorá sa začína o 6,30 h.

ADORÁCIA

- v **strediu** po skončení sv. omše, ktorá začína o 6,30 h, s modlitbou sv. ruženca • vo **štvrtok** po skončení sv. omše, ktorá začína o 16,30 h; do 17,55 h.

KATECHÉZA

- **rodičov, ktorí žiadajú krst svojho dieťaťa**, každú stredu o 18,00 h. Účasť obidvoch rodičov je potrebná. Očakávame aj krstných rodičov. Nahlásiť krst dieťaťa a vyplniť krstný listok možno v ktorýkoľvek deň v úradných hodinách v kancelárii farského úradu. Potrebným dokladom je rodný list dieťaťa.

- **pred prijatím sviatosti manželstva** sa snúbenci stretnú dvakrát s kňazom, raz s psychológom a raz s lektorom prirodzeného plánovania rodičovstva. Stretnutia snúbencov sú v pondelky o 18,00 h – jednotlivé dátumy nájdete na farskej webovej stránke. Je vhodné zachovať poradie stretnutí. Treba sa hlásiť aspoň tri mesiace pred plánovaným termínom sobáša.

- **príprava birmovancov** prebieha v skupinových stretnutiach vo všedné dni na fare. V pondelky, utorky a stredy o 18,00 h a v štvrtky a piatky o 17,00 h na fare. Zvlášť pre birmovancov je sv. omša v každý piatok o 18,00 h.

KNÍŽNICA SVÄTEJ KATARÍNY - BLUMENTÁL

v utorko od 15,30 do 17,00 h, v stredu od 9,00 do 11,00 h a vo štvrtok od 16,00 do 18,00 h.

PORADŇA

- **pre prirodzené plánovanie rodičovstva** (Billingsova): St 17,00 – 19,00 h; potrebné je objednať sa na tel. č. 02/45 94 39 30;
- **sociálna:** Po 9,00 – 11,00 h;
- **právna:** v stredu 15,30 – 17,30 h, 1. a 3. štvrtok 9,00 – 11,00 h.

ŽENY ŽENÁM

sa stretá v prvý štvrtok od 14,00 do 16,00 h v miestnosti pre návštevníky a katechézu.

ÚMYSEL APOŠTOLÁTU MODLITBY NA JÚL

Všeobecný úmysel požehnaný Svätým Otcom:

Nech Svetový deň mládeže v Brazílii povzbudí všetkých mladých kresťanov, aby sa stali učeníkmi a misionármi evanjelia.

Misijný úmysel požehnaný Svätým Otcom:

Aby sa po celej Ázii neustále otvárali dvere hlásateľom evanjelia.

Úmysel Konferencie biskupov Slovenska:

Nech sa na príhovor slovanských vierozvestov svätých Cyrila a Metoda naša viera v svätú Katolícku cirkev podľa ich príkladu stáva podnetom na stále silnejšie príľnutie k Petrovmu nástupcovi.

VÝZNAMNÉ LITURGICKÉ DNI

2. 7. Návšteva Panny Márie
3. 7. Sv. Tomáša, apoštola
5. 7. Sv. Cyrila a Metoda, slovanských vierozvestov, spolupatrónov Európy
6. 7. Sv. Márie Goretti, panny a mučenice
11. 7. Sv. Benedikta, opáta, patróna Európy
16. 7. Panny Márie Karmelskej
17. 7. Sv. Andreja-Svorada a Benedikta, pustovníkov
23. 7. Sv. Brigity, rehoľníčky, spolupatrónky Európy
25. 7. Sv. Jakuba, apoštola
26. 7. Sv. Joachima a Anny, rodičov Panny Márie
27. 7. Sv. Gorazda, žiaka sv. Cyrila a Metoda

OZNAMUJEME

- na sviatok našich vierozvestov **svätých Cyrila a Metoda** vo štvrtok 5. 7. budú v našom kostole sväte omše o **6,00, 7,30, 9,00, 16,30 a 18,00 h;**
- **omšové úmysly** (intencie) na mesiac **august** sa budú zapisovať v Krstnej kaplnke v **pondelok 1. júla od 16,00 h;**
- **počas letných prázdnin** od 1. 7. do 31. 8. v našom kostole **sväte omše o 18,00 h vo všedné dni okrem soboty nebudú bývať. Popoludní bude len svätá omša o 16,30 h.**

Farská knižnica informuje

V ostatných týždňoch sú knižničné pulty na celom svete zaplavované rôznymi knihami o súčasnom pápežovi Františkovi. Každé vydavateľstvo sa usiluje vydať nejakú publikáciu so zaujímavosťami z jeho života, a tak je na knižnom trhu množstvo životopisov alebo rozhovorov s ním. Ani našu farskú knižnicu neminul tento boom a z viacerých jemu venovaných noviniek, ktoré sa objavili na jej poličkách, dovolím si upriamiť pozornosť čitateľov na knihu autorov **Sergio Rubin a Francesca Ambrogettióva: Pápež František (Vydavateľstvo Don Bosco Bratislava, 2013, 174 s.)**. Kniha má podtitul **Rozhovory s Jorgem Bergogliom**, lebo v podstate celá kniha je rozhovorom židovského rabína S. Rubina, ktorý spolu s populárnou novinárkou F. Ambrogettiovou kladie množstvo zaujímavých otázok vtedy argentínskemu kardinálovi J. Bergogliovi. Kniha rozhovorov pôvodne vyšla v Argentíne v roku 2010 pod názvom **Jezuita**.

Kniha obsahuje okrem predslovu, úvodu a záveru aj pätnásť zaujímavých kapitol, z ktorých každá je bohatá na zaujímavé otázky a ešte zaujímavejšie odpovede. Umením novinára je kľásť dobré otázky, ktorých odpoveď zaujme každého čitateľa. A v tejto knihe nájdeme aj odvážne otázky, ale aj veľmi odvážne odpovede.

V knihe je veľký priestor venovaný aj politickým a teologickým otázkam, autori sa nevyhýbajú ani tzv. ťažkým a boľavým otázkam súčasnosti. Odpovede sú veľmi erudované, ale hlavne úprimné, bez fráz a nič nehovoriacich bonmotov. Máme pred sebou celé názorové spektrum kardinála, ktorý netušil, kam ho Pán za niekoľko rokov presunie. Ani autorom sa nedá vyčítať nejaká snaha o zviditeľnenie alebo reklamu ich objektu. Kardinála Bergogliho zviditeľnil najlepšie Duch Svätý, keď ho 13. marca 2013 povoláva do služby Petrovho nástupcu ako prvého jezuitu a prvého Juhoameričana v dejinách Cirkvi.

Monika Šandorová